

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ DAİRE

TUKSAL VE DİĞERLERİ - TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no: 57711/08, 59325/08, 59334/08, 59351/08, 60153/08, 60155/08, 60157/08, 60159/08, 60160/08, 60173/08, 60181/08, 60184/08, 60197/08, 60200/08, 60202/08, 60213/08, 60220/08, 60226/08, 61540/08, 61544/08, 61557/08, 61566/08, 61591/08, 1862/09, 1903/09, 1906/09, 2003/09, 2005/09, 2010/09, 2012/09, 2018/09, 2022/09, 3679/09, 10279/09, 13325/09, 16456/09 ve 17955/09)

KARARIN ÖZET ÇEVİRİSİ

STRAZBURG

21 Eylül 2010

İşbu karar Sözleşme'nin 44 / 2. maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecek olup şekli bazı düzeltmelere tabi tutulabilir.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine açılan ve (57711/08, 59325/08, 59334/08, 59351/08,

60153/08, 60155/08, 60157/08, 60159/08, 60160/08, 60173/08, 60181/08, 60184/08, 60197/08, 60200/08, 60202/08, 60213/08, 60220/08, 60226/08, 61540/08, 61544/08, 61557/08, 61566/08, 61591/08, 1862/09, 1903/09, 1906/09, 2003/09, 2005/09, 2010/09, 2012/09, 2018/09, 2022/09, 3679/09, 10279/09, 13325/09, 16456/09 ve 17955/09) başvuru no'lu otuz yedi davanın nedeni bu ülkenin otuz yedi vatandaşının (başvuranlar) 2008 ve 2009 yılında çeşitli tarihlerde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvurudur. Ayrıntılar mevcut karar ekinde yer almaktadır.

Başvuranlar Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) önünde Ankara Barosu avukatlarından G. Candoğan tarafından temsil edilmektedir.

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

Adları ve doğum tarihleri ekte yer alan başvuranlar olayların meydana geldiği dönemde kamu çalışanı konumunda devlet bankalarının görevlileriydi.

2000'li yılların başında Türk Hükümeti aralarında *Türkiye Halk Bankası ve Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası'nın* (bankalar) da yer aldığı kamu finansal kurumlarının yeniden yapılandırılması çalışmalarını tamamlamıştır. Bu amaç doğrultusunda sözkonusu bankalar diğer hususların yanı sıra özelleştirilme kapsamına da alınmıştır.

30 Ocak 2001 tarihinde değiştirilen 4603 sayılı Kanun'a uygun olarak Kamu İdaresi tarafından başvuranlara özel hakları içeren yeni bir iş sözleşmesi imzalamak veya memur statüsünü korumak olmak üzere iki seçenek sunulmuştur. İlk seçenek kamu görevlisi statüsünü sonlandırmakla birlikte, ikincisi başvuranların memur statüsünde farklı görevlere atanmalarının yolunu açacak havuz sistemine dahil edilmelerini öngörüyordu. Başvuranlar memur olarak kalmayı tercih etmişler ve farklı görevler üstlenmeyi kabul etmişlerdir.

2002 yılında aralarında başvuranların da yer aldığı sözkonusu bankaların 20.000'den fazla çalışanı çeşitli kurum ve kuruluşlarda kütüphaneci, bakanlık bünyesinde mühendis, üniversite rektörlüğünde memurluk gibi çeşitli pozisyonlara atanmıştır.

Bununla birlikte, başvuranların maaşlarının yeni atandıkları sözkonusu kurum ve kuruluşlarda aynı pozisyonda çalışanlara oranla yüksek olması nedeniyle bu kişilerin aynı maaş düzeyine ulaşabilmeleri ve eşitliğin sağlanması için memurlara yılda iki kez uygulanan maaş zammı başvuranlara yansıtılmamıştır.

Danıştay 4 Kasım 2003 tarihinde kamu çalışanlarının havuza alınarak başka pozisyonlarda görevlendirilmelerine dayalı «*bankaların yönetimi hakkındaki mevzuatın*» ilgili hükümlerinin yürütmesini durdurmuştur. Bu geçici tedbirin uygulanmasını müteakip başvuranlar Ocak 2003 ve Ağustos 2006 tarihleri arasında eski görevlerine yeniden dönmeyi talep etmiştir.

Başvuranların bu talepleri sözkonusu bankaların genel yönetimi tarafından aleni veya zımni olarak reddedilmiştir. Bunun üzerine başvuranlar yetkili idari mahkemelere giderek Aralık 2003 yılından itibaren havuz sistemiyle başka kurumlara atamalarının iptali istemiyle dava açmışlardır.

2004 ve 2007 yılları arasında, atandıkları tarihten itibaren altmış gün içinde itiraz etmedikleri gerekçesiyle dava hakkının düştüğü kaydedilerek başvuruların bu talepleri mahkeme tarafından reddedilmiştir.

Danıştay 2006 ve 2008 yılları arasında savcının görüşünü müteakip ve başvurulara tebliğ etmesizin ilk derece mahkemesinin kararlarını onamıştır.

HUKUK

I. DAVALARIN BİRLEŞTİRİLMESİ

Başvuruların olaylara ve esasa ilişkin benzer sorunları ortaya koymaları doğrultusunda AİHM bunların birleştirilerek tek bir başvuru altında incelenmesine karar vermektedir.

II. AİHS’NİN 6/1 MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuranlar davaların Danıştay nezdinde görülmesine karşın Danıştay Cumhuriyet Başsavcısının görüşünün kendilerine tebliğ edilmemesi nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini öne sürmekte ve bu bağlamda AİHS’nin 6/1 maddesini öne sürmektedir.

Hükümet bu iddiaya karşı çıkmakta ve dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle AİHM’yi bu şikayeti reddetmeye veyahut AİHS’nin 6/1 maddesinin ihlal edilmediği sonucuna varmaya davet etmektedir.

AİHS’nin 35. maddesinin 3. paragrafı çerçevesinde şikayetin dayanaktan yoksun olmadığını kaydeden AİHM, ayrıca başka açılardan bakıldığında da kabuledilemezlik unsuru bulunmadığını tespit eder. Bu nedenle başvuru kabuledilebilir niteliktedir.

AİHM daha önce de benzer şikayetleri içeren başvuruları incelediğini ve AİHS’nin 6/1 maddesinin ihlal edildiği sonucuna vardığını hatırlatır (Bkz. özellikle Meral-Türkiye kararı no: 33446/02, 27 Kasım 2007). AİHM bu sonucun dışına çıkılmasını gerektirecek herhangi bir neden görememekte ve AİHS’nin 6/1 maddesinin ihlal edildiğini kaydetmektedir.

III. ÖNE SÜRÜLEN DİĞER İDDİALAR HAKKINDA

Başvuranlar AİHS’nin 6., 13. ve 14. maddeleri ve Ek 1 no’lu Protokol’ün 1. maddesi ile güvence altına alınan hakların ihlal edildiğini öne sürmektedir. Başvuranlar öncelikle idari mahkemelerin havuza alındıkları tarihi zamanaşımı başlangıcı olarak saymaları ve başvurularını reddetmelerinin davalarının bir mahkeme tarafından esastan görülmesi olanağından yoksun bıraktığını iddia etmektedir. Başvuranlar ayrıca yeni görevlendirilmeler nedeniyle maaş artışlarının belirli bir süre durdurulmasının mülkiyet hakkına yönelik bir müdahaleyi oluşturduğunu ileri sürmektedir. Başvuranlar son olarak İdarenin aralarında başvuruların da yer aldığı 20.000’den fazla çalışanı keyfi bir uygulama ile çeşitli kamu görevlerine atamaları ile ayrımcılığa maruz kaldıklarını iddia etmektedir.

Başvuruların bu bölümü ile ilgili olarak mahkemeye sunulan bütün delil unsurları ışığında ve öne sürülen iddiaları değerlendirmekle mükellef olması doğrultusunda AİHM, AİHS ve Protokolleri ile güvence altına alınan hak ve özgürlüklere yönelik herhangi bir ihlalin oluşmadığını hatırlatır (iç hukukun uygulanması şikayeti hakkında bkz. *García Ruiz -İspanya* [BD], n° 30544/96, *Edificaciones March Gallego A.Ş.-İspanya* 19 Şubat 1998, ve *Donadzé-*

Gürcistan, n° 74644/01, 7 Mart 2006; mülkiyet hakkının ihlal edildiği şikayetine ilişkin bkz. *mutatis mutandis*, *Şükran Boz c. Türkiye kararı* n° 7906/05, 9 Aralık 2008, ayrımcılık yasağı ilkesi ile ilgili bkz. *mutatis mutandis*, *Kelly Agbons Bejet-İspanya kararı*, n° 59819/08, 27 Nisan 2010). Yapılan bu şikayetler dayanaktan yoksun bulunmaktadır ve AİHS'nin 35/3 ve 4. Maddelerine uygun olarak reddedilmelidir.

IV. AİHS'NİN 41. MADDESİ'NİN UYGULANMASI HAKKINDA

Başvuranların her biri hakkaniyete uygun gerçekleşmediğini öne sürdükleri yargılama ve temsil giderleri için yapmış oldukları harcamalar için toplam 700 TL (yaklaşık 367 Euro) maddi tazminat talep etmektedir. Başvuranların her biri ayrıca 500 Euro manevi tazminat talep etmektedir. Her başvuran AİHM önündeki harcamalar için 100 TL (yaklaşık 52 Euro) ve avukat masrafları için 300 TL (yaklaşık 157 Euro) talep etmektedir. Başvuranlar bu isteklerini destekleyici mahiyette her başvuranın AİHM önündeki temsil gideri ve çeşitli posta masrafları için ödemiş oldukları 100 TL'yi (yaklaşık 52 Euro) gösterir makbuzu sunmaktadır. Hükümet AİHM'yi bu talepleri reddetmeye davet etmektedir.

AİHM mevcut başvuruda adil tatmine dayanak teşkil eden tek unsurun başvuranların AİHS'nin 6/1 maddesinde yer alan güvencelerden yararlanamaması olduğunu hatırlatır. AİHM başvuranların bu haktan yararlanmaları halinde davanın akıbetinin ne olacağına ilişkin spekülasyon yapacak durumda değildir (Bkz. Aksoy (Eroğlu)- Türkiye no: 59741/00, 31 Ekim 2006). Sonuç itibarıyla, AİHM maddi tazminata ilişkin talepleri reddetmektedir. Manevi tazminata dair AİHM'nin bu konudaki yerleşik içtihadı ışığında (Bkz. özellikle sözü edilen Meral kararı), başvuranların başvuru hakkının görüşünü önceden edinmeye haklarının bulunduğunu kaydetmekte, yukarıda ilgili paragraflarda dile getirildiği üzere ihlal tespitinin kendisi yeterli bir adil tatmini oluşturduğunu ifade etmektedir. Temsil gideri hakkında başvuranların kanıtlayıcı herhangi bir belge sunmadıkları göz önüne alındığında, AİHM bu yönde bir ödeme yapılmasını gerekli görmemektedir. AİHM son olarak mahkemeye sunulan belgeler ışığında, AİHM önünde yapmış oldukları yargılama masraf ve giderleri için başvuranların her birine 50 Euro ödenmesini uygun görmektedir.

AİHM gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı orana üç puanlık bir artışın ekleneceğini kaydetmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvuruların *birleştirilmesine*;

2. Danıştay nezdinde sürdürülen yargılama süreci çerçevesinde Danıştay Başsavcısının görüşünün başvuranlara önceden tebliğ edilmediği şikayeti hakkındaki başvuruların *kabuledilebilir*, bunun dışında kalanların *kabuledilemez olduğuna*;

3. AİHS'nin 6/1 maddesinin *ihlal edildiğine*;

4. a) mevcut kararın kendisinin manevi zararın giderilmesinde başlı başına *adil tatmini oluşturduğuna*;

b) AİHS'nin 44/2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, miktara yansıtılabilecek her türlü vergiden muaf tutularak ödeme tarihindeki döviz kuru

zerinden TL'ye çevrilmek üzere, Savunmacı Devlet tarafından yargılama giderleri için başvuranların her birine 50 (elli) Euro ödenmesine;

c) sözkonusu srenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz *uygulanmasına*;

5. Adil tatmine ilişkin diğer tüm taleplerin *reddine*;

KARAR VERMİşTİR.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin i tüzüğünün 77. maddesinin 2. ve 3. paragraflarına uygun olarak 21 Eylül 2010 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Ek:
Başvuruların listesi

Başvuru numarası	Başvuranın Adı Soyadı/Doğum tarihi	AİHM'ye başvuru tarihi	İç hukuktaki nihai karar tarihi	İç hukuktaki kararın tebliğ tarihi
57711/08	Binnaş Banu TUKSAL - 1965	14/11/2008	13/05/2008	18/06/2008
59325/08	Yeşim AL MASOUD - 1971	18/11/2008	13/05/2008	10/06/2008
59334/08	Meral İLÇAN - 1973	18/11/2008	13/05/2008	20/06/2008
59351/08	Mehmet BÖLEK - 1955	18/11/2008	05/05/2008	12/06/2008
60153/08	Firdevs Özlem KURT - 1972	26/11/2008	05/05/2008	03/06/2008
60155/08	İzzet YILMAZ - 1965	28/11/2008	13/05/2008	04/06/2008
60157/08	Nilüfer DEMİR ASLAN - 1977	28/11/2008	30/4/2008	3/6/2008
60159/08	Ayşe ASLANCI - 1976	28/11/2008	30/04/2008	03/06/2008
60160/08	Hidayet ÇETİNER - 1963	28/11/2008	05/05/2008	03/06/2008
60173/09	Nurcan SAĞDIÇ - 1967	01/12/2008	16/04/2008	08/06/2008
60181/08	Güler PİRİ - 1963	01/12/2008	05/05/2008	12/06/2008
60184/08	Aytürk RUMİBEYOĞLU - 1971	01/12/2008	16/05/2008	16/06/2008
60197/08	Fesih PALA - 1958	01/12/2008	30/04/2008	03/06/2008
60200/08	İsmail ARI - 1959	01/12/2008	05/05/2008	03/06/2008
60202/08	Mustafa BÜLBÜL - 1971	01/12/2008	13/06/2008	13/06/2008
60213/08	Sündüs ERDEM - 1967	01/12/2008	05/05/2008	10/06/2008
60220/08	Türkan ÇİLOĞLU - 1980	01/12/2008	30/04/2008	06/06/2008
60226/08	Cesur İLERİ - 1963	01/12/2008	09/05/2008	18/06/2008
61540/08	Nursen PAZARLI - 1966	17/11/2008	28/02/2008	27/05/2008
61544/08	Mehmet Emin YİĞİTKAN-1964	17/11/2008	30/04/2008	03/06/2008
61557/08	Selahaddin TOKLU - 1954	17/11/2008	19/03/2008	27/05/2008
61566/08	Metin TÜRKER - 1962	17/11/2008	05/05/2008	27/05/2008

61591/08	Gülen YIKAR – 1964	17/11/2008	20/05/2008	16/06/2008
1862/09	Halil ULUCAN – 1964	17/12/2008	13/05/2008	17/06/2008
1903/09	Tahsin ŞİMŞEK – 1960	14/11/2008	16/04/2008	05/06/2008
1906/09	Gülnur YILDIRIM-1964	13/12/2008	05/05/2008	26/06/2008
2003/09	Aliekber AKKAYA - 1962	15/12/2008	05/05/2008	22/06/2008
2005/09	Ali TUNABOYLU– 1965	15/12/2008	11/03/2008	24/06/2008
2010/09	Suat YIKMAZ – 1955	15/12/2008	09/05/2008	24/06/2008
2012/09	Kısmet YILDIRIM-1967	15/12/2008	13/05/2008	18/06/2008
2018/09	Güner ARMUTLU-1971	15/12/2008	02/06/2008	14/08/2008
2022/09	Yüksel MUSLU - 1960	15/12/2008	25/05/2008	20/06/2008
3679/09	İbrahim BAYRAM – 1959	31/12/2008	13/06/2008	22/07/2008
10279/09	Bülent AKBİLEK - 1962	30/01/2009	26/05/2008	15/08/2008
13325/09	Tolga ÖZDEMİR - 1974	17/02/2009	30/06/2008	19/08/2008
16456/09	Şefika BAYTAROĞLU - 1959	24/02/2009	21/05/2008	02/09/2008
17955/09	Gülay PAÇACIOĞLU - 1959	09/03/2009	07/10/2008	28/11/2008